

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΘΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΙΑΛΟΓΩΝ ΣΗΜΕΡΑ

του Σεβ. Μητροπολίτου Αττικής κ. Παντελεήμονος

Α' Ο Θεολογικός Διάλογος μετά τῶν Προχαλκηδονίων

Τό θέμα τῆς διεξαγωγῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου μέ τίς Ἀρχαῖες Ἀνατολικές Ἐκκλησίες ἐτέθη γιά πρώτη φορά στήν Διορθόδοξο Ἐπιτροπή πού συνήλθε τό 1931 στήν Ἱερά Μονή Βατοπεδίου. Ἡ Δ' Πανορθόδοξο Διάσκεψη τό 1968 ἀπεφάσισε τήν ἐπίσημη ἔναρξή του καί ἡ πρώτη Συνάντησις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἐπίσημου Διαλόγου ἔγινε τό 1985 στό Chambesy τῆς Γενεύης. Σ' αὐτήν καθορίσθηκε καί ἡ θεματολογία τῆς Β' Γενικῆς Συνελεύσεως, πού τελικά συνήλθε στό Κάιρο τό 1989 καί ἀσχολήθηκε μέ τό Χριστολογικό Δόγμα. Τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος στόν Διάλογο αὐτό ἐξεπροσώπησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικοπόλεως κ. Μελέτιος καί ὁ ἀείμνηστος πρωτοπρεσβύτερος Ἰωάν. Ρωμανίδης. Τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1990 συνήλθε σέ ὀλομέλεια ἡ Μικτή Θεολογική Ἐπιτροπή Διαλόγου Ὁρθόδοξων καί Προχαλκηδονίων στό Ὁρθόδοξο Κέντρο τοῦ Chambesy καί κατ' αὐτήν ἐπιτεύχθηκε συμφωνία ἐπί τοῦ Χριστολογικοῦ Δόγματος. Οἱ δύο ἀντιπροσωπεῖες συνεφώνησαν στήν καταδίκη τῆς αἰρέσεως τοῦ Εὐτυχιανισμοῦ καί τοῦ Νεστοριανισμοῦ. Οἱ Ὁρθόδοξοι συνεφώνησαν ὅτι οἱ Ἀνατολικοί μποροῦν νά διατηρήσουν τήν Κυρίλλειο ὁμολογία περί τῆς “μίας φύσεως τοῦ σεσαρκωμένου Λόγου”, ἐφ' ὅσον μέ αὐτήν ἐννοοῦν τήν διπλή ὁμοουσιότητα τοῦ Λόγου, οἱ δέ Ἀνατολικοί συνεφώνησαν ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι δικαιοῦνται νά χρησιμοποιοῦν τήν διατύπωση “δύο φύσεις” ἐφ' ὅσον δέχονται τήν διάκριση “τῆ θεωρία μόνη”. Οἱ δύο πλευρές συνεφώνησαν ἀκόμη νά ἀρθοῦν τά ἀναθέματα καί οἱ καταδικές τοῦ παρελθόντος, πού χωρίζουν τίς δύο Ἐκκλησίες, ὥστε νά προχωρήσουν σέ πλήρη ἔνωση καί κοινωνία.

Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, παρά τίς ἀντιρρήσεις ὠρισμένων ἐκκλησιαστικῶν κύκλων στήν Ἑλλάδα, ἀνεκοίνωσε ἐπίσημως μέ ἔγγραφο του στίς Αὐτοκέφαλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, τό Αὐγουστο τοῦ 1992, τήν λήξη τοῦ Διαλόγου περί Χριστολογίας καί ἐπρότεινε τήν συνέχιση τοῦ Διαλόγου ἐπί τῶν θεμάτων α) τῆς ἀποδοχῆς ἀπό τούς Προχαλκηδονίους τῆς οἰκουμενικότητος τῶν Συνόδων Δ', Ε', ΣΤ' καί Ζ', β) τῆς ἄρσεως τῶν ἐκατέρωθεν ἀναθεμάτων καί γ) τήν ρύθμιση πρακτικῶν ζητημάτων ἀφορῶντων σέ θέματα λειτουργικά, δικαιοδοσιακά, μυστηριολογικά, ποιμαντικά καί ἄλλα.

Πρός τόν σκοπό αὐτό συνήλθε, γιά τελευταία φορά, ἡ Μικτή Θεολογική Ἐπιτροπή Διαλόγου Ὁρθόδοξων καί Προχαλκηδονίων στό Chambesy τόν Νοέμβριο τοῦ 1993. Οἱ δύο Ἀντιπροσωπεῖες συνεδρίασαν χωριστά καί κάθε μία ἐτοίμασε ἕνα σχέδιο κειμένου συμφωνίας, τό ὁποῖο παρουσίασαν στήν Ὀλομέλεια, γιά νά ἀρχίσῃ ἡ συζήτηση ἐπί τῶν δύο αὐτῶν κειμένων. Αἰφνιδίως ὁμῶς ὁ ἐπικεφαλῆς τῆς Ἀντιπροσωπεῖας τῶν Προχαλκηδονίων Μητροπολίτης Δαμιέττης Παῖσιος ἐδήλωσε ὅτι τό κείμενο τῶν Ὁρθόδοξων παρουσιάζει πολλά προβλήματα γιά τούς Ἀνατολικούς καί ἐζήτησε νά διασκεφθῇ κατ' ἰδίαν ἡ Ἀντιπροσωπεῖα τους γιά νά καθορίσῃ τήν στάση τῆς. Τήν ἐπομένη ἡμέρα ὁ Μητροπολίτης Παῖσιος παρουσίασε στήν Ὀλομέλεια τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τήν ἀπάντηση τῶν Ἀνατολικῶν στό κείμενο τῶν Ὁρθόδοξων, μέ τήν ὁποία οἱ Ἀντιχαλκηδόνιοι ἤρουντο νά δεχθοῦν τίς μετά τήν Γ' Οἰκουμενικές Συνόδους καί μάλιστα τήν Σύνοδο τῆς Χαλκηδόνος, ἀξίωσαν ἡ ἄρση τῶν ἀναθεμάτων νά εἶναι γενική καί ὄχι ὀνομαστική καί ἡ ἀποκατάσταση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κοινωνίας νά πραγματοποιηθῇ σταδιακά.

Ἀκολούθησαν διαμάχες καί ἀντιλογίες ὀξεῖες μεταξύ τῶν Ἀντιπροσωπειῶν καί τελικά ἀπεφάσισαν νά πληροφρήσουν τίς Ἐκκλησίες τους γιά τήν ὅλη κατάσταση, ἀφοῦ, ἄλλωστε ἡ Μικτή Ἐπιτροπή δέν εἶναι ἀποφασιστικό ἀλλά εἰσηγητικό ὄργανο, καί νά προτείνουν τά πρέποντα. Ἡ συνάντηση ἔληξε μέ τήν ἔκδοση ἑνός τυπικοῦ ἀνακοινωθέντος. Ὑστερα ἀπό ὅλα αὐτά ὁ διάλογος μέ τούς Προχαλκηδονίους εἰσέρχεται σέ νέα φάση, κατά τήν ὁποία πρέπει νά ἐξετασθοῦν ἐξαντλητικῶς τά θέματα περί Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί σέ ποῖο βαθμό εἶναι ἀπαραίτητο νά δεχθοῦν οἱ Ἀντιχαλκηδόνιοι τήν μετά τό 451 Ὁρθόδοξη Παράδοση, ἡ δυνατότητα νά γίνῃ δεκτῆ ἡ ἄποψη τῶν Προχαλκηδονίων περὶ ἄρσεως τῶν ἀναθεμάτων ἐλευθέρως ἀπό κάθε Ἐκκλησία ἢ Οἰκογένεια Ἐκκλησιῶν καί κυρίως νά γίνῃ διασάφηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀρολογίας, διότι διεπιστώθη ὅτι δέν κατανοοῦν ταυτόσημα τούς διαφόρους θεολογικούς ὅρους οἱ Ἀνατολικοί καί οἱ Ὁρθόδοξοι.

Ἀπό τήν Συνάντηση τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς Διαλόγου τοῦ 1993 καί μέχρι σήμερα τά θέματα τοῦ ἐπίσημου Διορθόδοξου Διαλόγου μέ τούς Προχαλκηδονίους παραμένουν στάσιμα καί οὐδέποτε πλέον συνεκλήθη ἐπίσημως ἡ Διορθόδοξος Θεολογική Ἐπιτροπή.

Τέλος, σημειώνομε ὅτι τό 1997 ὁ τότε Μητροπολίτης Ἑλβετίας Δαμασκηνός ἀπηύθυνε πρόσκληση ad personam στόν Σεβ. Μητροπολίτη Περιστερίου κ. Χρυσόστομο, στόν Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. π. Γεώργιο Μεταλληνό καί στούς Ἑλλογιμ. Καθηγητάς κ.κ. Βλάσιο Φειδᾶ καί Γεώργιο Μαρτζέλο γιά νά συμμετάσχουν σέ κοινή Συνέλευση τῶν Μικτῶν Ἐπιτροπῶν ἐπί λειτουργικῶν καί ποιμαντικῶν ζητημάτων τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μέ τούς Ἀντιχαλκηδονίους, πού πραγματοποιήθηκε τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1997 στή Δαμασκό τῆς Συρίας. Ὅμως σέ αὐτήν τελικά δέν ἐκλήθησαν καί δέν ἔλαβαν μέρος οἱ ἐκπρόσωποι στόν Διάλογο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί οὐδεὶς ἀπό ἐκείνους πού ἔλαβαν μέρος ἐπληροφόρησε τήν Ἐκκλησία μας γιά τά ἀποτελέσματα καί τίς ἀποφάσεις αὐτῆς τῆς “κοινῆς συνελεύσεως”.